

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної та науково-
педагогічної роботи

Віталій КОБЕЦЬ
« 18 » 20 20 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Факультет економіки і менеджменту

Кафедра фінансів, обліку та підприємництва

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Освітня програма Фінанси, банківська справа та страхування

Курс IV

Ступінь вищої освіти Бакалавр

Форма навчання денна

Херсон 2020-2021 н. р.

Робоча програма **переддипломної** практики для студентів спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування денної форми навчання СВО «Бакалавр».

Розробник: Мохненко А.С., професор, доктор економічних наук.

Робоча програма **затверджена** на засіданні кафедри фінансів, обліку та підприємництва.
Протокол від 07 вересня 2020 року №1.

Завідувач кафедри

Андрій МОХНЕНКО

1. Вступ

Переддипломна практика для студентів IV курсу ступеню вищої освіти «Бакалавр» денної форми навчання спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування Херсонського державного університету є складовою частиною освітнього процесу: вона передбачена навчальним планом і базується на чинних засадах державного регулювання проходження практики. Зміст переддипломної практики визначається сучасними вимогами до підготовки фахівців за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування у відповідності з потребами забезпечення суб'єктів господарювання кваліфікованими спеціалістами в галузі фінансів, банківської справи та страхуванню.

Переддипломна практика є завершальним етапом підготовки студента до виконання кваліфікаційної роботи, під час якої студент виконує самостійне наукове дослідження, творчо застосовуючи теоретичні знання, набуті під час навчання, для вирішення прикладних задач управління господарюючим суб'єктом. Матеріали практики складають основу дипломного дослідження студента.

2. Мета та завдання практики

Метою переддипломної практики є закріплення у виробничих умовах тематики теоретичних курсів навчального плану; перевірки уміння самостійно ставити, знаходити методи рішень, успішно вирішувати основні задачі розробки, проектування, впровадження, виробництва медичних приладів і систем та технології приладобудування; отримання навиків організаторської роботи; привити навички науково-пошукової роботи; закріплення навиків спілкування в виробничому колективі.

Поряд з цим переддипломна практика необхідна для системного підбору матеріалу по кваліфікаційному проектуванню.

Основні завдання переддипломної практики:

- формування інформаційного забезпечення кваліфікаційної роботи відповідно до обраного об'єкта дослідження;
- визначення стану розробки наукових питань за темою кваліфікаційного дослідження;
- підготовка та опрацювання аналітичних матеріалів для виконання дослідницької частини кваліфікаційної роботи;
- адаптація теоретичних знань та методичного інструментарію до умов практичної діяльності конкретного підприємства;
- проведення розрахунків та оцінка ефективності управлінських заходів, запропонованих у кваліфікаційному дослідженні;
- апробація отриманих результатів кваліфікаційного дослідження на практиці і оцінка їх економічного ефекту;
- обґрунтування рекомендацій і пропозицій щодо удосконалення управлінської діяльності підприємства за результатами кваліфікаційного дослідження;
- підготовка аналітичного розділу кваліфікаційної роботи.

Компетенції, якими мають володіти студенти-практиканти під час проходження переддипломної практики:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності:

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК6. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК9. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК10. Здатність працювати у команді.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Спеціальні компетентності:

СК1. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК2. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК3. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Програмні результати навчання:

ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.

Графік проведення переддипломної практики студентів

Курс	Семестр	Види практики	Тривалість проведення (тижнів)	Відповідальний підрозділ
4	8	Переддипломна	3	Кафедра фінансів, обліку та підприємництва

3. Зміст практики

Переддипломну практику кожен студент проходить за індивідуальним планом – графіком, пов'язаним з темою кваліфікаційної роботи.

Індивідуальне завдання і порядок його виконання визначається науковим керівником кваліфікаційної роботи. Воно формується відповідно до змісту кваліфікаційної роботи.

Ефективність виконання індивідуального завдання значною мірою залежить від того, наскільки правильно студент зрозумів зміст завдання, його пріоритетні питання, зумів спланувати час, відведений на проходження практики.

В процесі виконання індивідуального завдання студент повинен навчитися збирати і узагальнювати необхідну для виконання кваліфікаційної роботи техніко-економічну інформацію, розвинути свої організаторські навички і поглибити свої знання за фахом. Незважаючи на особливості кваліфікаційного завдання кожного студента, процес виконання кваліфікаційної роботи припускає певну послідовність необхідних і

взаємопов'язаних етапів роботи: підготовчого, дослідницького, аналітичного і завершального.

На підготовчому етапі уточнюється тема кваліфікаційної роботи, визначається предмет дослідження і коло проблем, що вивчаються, розробляється методика дослідження, встановлюється порядок, терміни і обсяги проведення необхідних теоретичних і експериментальних досліджень, спостережень і розрахунків. Для забезпечення цілеспрямованого характеру цієї роботи студент повинен чітко уявляти базу дослідження, його економіку і організацію.

Дослідницький етап включає збір і систематизацію інформації про об'єкт, що вивчається, виявлення його стану, закономірностей і тенденцій розвитку. Студент формує масив необхідної інформації, вивчаючи нормативну, планову, звітну і облікову документацію, а також проводить додаткові дослідження шляхом анкетування, спостереження тощо.

Аналітичний етап припускає вивчення суті і причин – чинників господарської ситуації, що склалася, економічного явища, що вивчається, процесу, інформаційних систем на основі експрес-аналізу, комплексного техніко-економічного аналізу діяльності підприємства, впливу на кінцеві результати автоматизації виробничої і іншої діяльності. В результаті оцінюється вплив різних чинників зовнішнього середовища на ефективність виробничої і іншої діяльності, висловлюються основні висновки проведеного дослідження і рекомендації щодо усунення виявлених недоліків з відповідним мотивуванням і економічним обґрунтуванням.

Завершальний етап переддипломної практики включає формування остаточних висновків і рекомендацій, розробку конкретних управлінських рішень, інформаційних проектів, бізнес-планів щодо підвищення ефективності роботи підприємства, фірми, банку і т.д., їх гнучкості і адаптації до зовнішнього середовища.

3.1. Види робіт під час практики

Студент повинен зібрати та узагальнити джерельну інформацію, визначитися з методологією дослідження, обрати відповідні методи дослідження, обробити та узагальнити отримані результати дослідження, оформити матеріали кваліфікаційної роботи згідно діючих вимог, підготуватися до публічного захисту кваліфікаційного дослідження.

У ході виконання завдань студенти повинні вдосконалити уміння та навички самостійного розв'язання наукових завдань.

Дистанційна форма проходження практики

Карантинні обмеження, надзвичайні ситуації техногенного або природного характеру можуть внести корективи в організацію освітнього процесу. Тому, за рішенням вченої ради, окремі теми освітніх компонентів здобувачі можуть опановувати у дистанційній формі. В цьому випадку використовуються різні технічні засоби комунікації.

Організація навчання за дистанційною формою регламентується як загальнодержавними нормативними документами (Закон України «Про освіту», наказ МОН України від 25.04.2013 № 466 (зі змінами) «Про затвердження Положення про дистанційне навчання»), так і Положенням про дистанційне навчання в ХДУ (наказ ХДУ від 14.02.2014 № 140-Д).

Для забезпечення дистанційного проходження переддипломної практики використовуються технології дистанційного навчання, методичні та дидактичні матеріали для самостійної роботи здобувачів.

В умовах дистанційного проходження практики зміст завдань може змінюватися в залежності від режиму та форми роботи бази практики під час карантину. Залікові заходи

проводяться у вигляді онлайн-занять. Звітна документація подається викладачу-керівнику практики в електронному вигляді (на e-mail, Viber або ін.).

Щоденник практики розташовується на Google-диску факультету та заповнюється в електронному вигляді з подальшим його пред'явленням у роздрукованому вигляді.

3.2. Список рекомендованої літератури (навчально-методичні видання)

1. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств [текст] навч. посіб. / М. Д. Бедринець, Л. П. Довгань. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 292 с.
2. Економіка і фінанси підприємства [Текст] : навч. посіб. / О. Т. Коваль, Ю. Б. Колупаєв, В. В. Пархоменко ; Нац. акад. статистики, обліку та аудиту. - Київ : Консультант, 2017. - 256 с.
3. Економіка і фінанси підприємства [Текст] : навч. посіб. / [Гурова К. Д. та ін.]. - Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2018. - 792 с.
4. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств: підручник для ст-ів ВНЗ / О.О. Непочатенко, Н.Ю. Мельничук. – К. : Центр учбової літератури, 2019. – 504 с.
5. Фінанси підприємств [Текст] : навч. посіб. / [Яцух О. О. та ін. ; за ред. О. О. Яцух] ; Тавр. держ. агротехнол. ун-т. - Мелітополь : Вид. буд. Мелітоп. міськ. друк., 2018. - 290 с.
6. Фінанси підприємств [Текст] : навч. посіб. / [Аніловська Г. Я. та ін. ; за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької] ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Львів : ЛьвДУВС, 2018. - 439 с.
7. Савлук М. І. Банківські операції : підручник / М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна – 3є вид., перероб. і доп. – К. – КНЕУ, 2018. – 608 с.
8. Міщенко В. І. Банківські операції : підручник / В. І. Міщенко, Н. Г. Слав'янська, О. Г. Коренева. – 2ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2017. – 796 с.
9. Мороз А. М. Банківські операції: підручник. - 2ге вид., випр. і доп. / А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна. - К.: КНЕУ, 2018. - 476 с.
10. Банківські операції [Текст] : зб. практ. завдань / уклад.: О. М. Гладчук, О. Ю. Антохова ; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці : Рута, 2018. - 199 с.

3.3. Методичні рекомендації

Під час переддипломної практики студенти ознайомлюються з науковою роботою випускової кафедри, готують та проводять дослідження в межах теми кваліфікаційної роботи, поглиблюють знання та вміння з оформлення наукового дослідження, готують презентації до публічного захисту кваліфікаційної роботи.

3.4. Питання до заліку

1. Поняття про наукове дослідження, його специфіку, форми та рівні, проблематику. Класифікація наукових досліджень.
2. Кадрове забезпечення наукових досліджень.
3. Етапи наукового дослідження.
4. Методологія як фундамент наукового дослідження. Рівні методології науки.
5. Поняття про метод наукового дослідження. Вимоги до наукового методу.
6. Система методів наукового дослідження.
7. Особливості використання наукових методів в економічному дослідженні.
8. Наукова інформація, її ознаки та функції.
9. Інформаційні ресурси та технології у науковому дослідженні.
10. Документ як засіб фіксації наукової інформації. Види джерел наукової інформації.
11. Бібліографічний опис документів, його компоненти, правила складання.
12. Бібліографічна робота науковця.
13. Вимоги до організації та проведення наукового дослідження.
14. Послідовність виконання наукового дослідження.

15. Характеристика підготовчого етапу наукового дослідження (вибір теми, вивчення стану її наукової розробки, складання програми дослідження).
16. Формування інформаційної бази наукового дослідження. Методика інформаційного пошуку у процесі наукового дослідження.
17. Зведення та обробка результатів наукового дослідження.
18. Форми узагальнення результатів наукового дослідження.
19. Структура наукової роботи, характеристика її елементів.
20. Практичне впровадження результатів наукового дослідження.
21. Випускна робота як кваліфікаційне дослідження, її загальна характеристика.
22. Підготовка та виконання кваліфікаційної роботи з економіки.
23. Оформлення випускної роботи з економіки.
24. Керування кваліфікаційними роботами з економіки, їх експертиза та рецензування.
25. Публічний захист кваліфікаційної роботи з економіки: зміст процедури, порядок здійснення.

4. Форми й методи контролю

Під час проведення підсумкового контролю переддипломної практики студент проходить передзахист кваліфікаційної роботи та надає довідку про перевірку на унікальність дослідження відповідно до [Порядку виявлення та запобігання академічному плагіату у науково-дослідній та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти](#).

5. Вимоги до звіту

Звіт з переддипломної практики здійснюється у формі передзахисту кваліфікаційної роботи (проєкту), надання інформації щодо оприлюднення результатів досліджень (статті, тези, виступи на конференціях тощо) та довідки про перевірку на унікальність відповідно до [Порядку виявлення та запобігання академічному плагіату у науково-дослідній та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти](#). За результатами передзахисту надається або не надається рекомендація до захисту відповідно до визначених критеріїв. Результати передзахисту заносяться у протоколи засідань кафедри (міжкафедрального семінару).

6. Критерії оцінювання

Після закінчення переддипломної практики студент має підготувати пропозиції щодо змісту першого варіанта теоретичного та аналітичного розділів кваліфікаційного проєкту, комплексу завдань для дослідження з використанням комп'ютерних технологій.

Пропозиції щодо змісту теоретичного та аналітичного розділів кваліфікаційної роботи повинні мати логічний, доказовий, аргументований характер і відповідати таким вимогам:

- містити поглиблений всебічний аналіз досліджуваної проблеми;
- містити елементи самостійного дослідження;
- містити розрахунки;
- містити достатній для обґрунтування пропозицій аналіз досліджуваної проблеми у межах базового підприємства.

Результативною формою переддипломної практики є передзахист кваліфікаційної роботи, який відбувається на засіданні кафедри і дає право допуску студенту до захисту кваліфікаційної роботи.

На передзахист виноситься другий та третій розділи кваліфікаційної роботи, які містять практичні результати роботи студента під час усіх практик, протягом усього освітнього процесу в ХДУ.

Критерії оцінювання результатів переддипломної практики визначені на підставі «Порядку оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Херсонському державному університеті» від 07.09.2020 р.

Практика оцінюється окремо за 100-бальною шкалою, за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Шкала оцінювання у ХДУ за ЄКТС

Сума балів /Local grade	Оцінка ЄКТС		Оцінка за національною шкалою/National grade
90 – 100	A	Excellent	Відмінно
82-89	B	Good	Добре
74-81	C		
64-73	D	Satisfactory	Задовільно
60-63	E		
35-59	FX	Fail	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F		Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Складники загальної оцінки за практику визначає керівник практики від кафедри.

Підсумкова оцінка враховує оцінку:

- керівника кваліфікаційної роботи;
- презентації здобувачем результатів дослідження під час передзахисту кваліфікаційної роботи;
- відповіді на запитання.

Складові оцінювання переддипломної практики

Зміст роботи	Оформлення результатів	Захист звіту	Разом
до 60 балів	до 20 балів	до 20 балів	100 балів

Кількість балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка ECTS	Рівні прояву критеріїв
90-100	відмінно	A	Завдання практики виконано в повному обсязі. Творчий підхід до здійснення кваліфікаційного дослідження. Аргументація актуальності теми, її теоретичні і практичної цінності, вміння використовувати джерела наукової інформації, обґрунтовувати методи дослідження, збирати та обробляти інформацію, здійснювати аналіз отриманих результатів. Вміння правильно структурувати текст, чітко та логічно викладати результати дослідження, грамотно оформлювати кваліфікаційну роботу. Кваліфікаційна робота може бути рекомендована до публічного захисту.
82-89	добре	B	Завдання практики виконано в повному обсязі. Репродуктивний підхід до здійснення дослідження. Вміння користуватися джерелами інформації, обґрунтовувати методи дослідження, аналізувати отримані результати. Вміння структурувати текст, чітко та послідовно викладати результати дослідження, правильно оформлювати кваліфікаційну роботу. Кваліфікаційна робота може бути

			рекомендована до публічного захисту.
74-81		C	Завдання практики виконано в повному обсязі. Репродуктивний підхід до здійснення дослідження. Вміння користуватися різними джерелами інформації, застосовувати різні методи дослідження, здійснювати аналіз та узагальнення даних. Вміння правильно викладати отримані результати, оформлювати кваліфікаційну роботу. Кваліфікаційна робота може бути рекомендована до публічного захисту.
64-73	задовільно	D	Завдання практики виконано на задовільному рівні. Тема кваліфікаційної роботи загалом розкрита. На посередньому рівні уміння користуватися джерелами інформації, аналізувати та узагальнювати дані. Спроможність згідно вимог оформлювати текст кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота може бути рекомендована до публічного захисту.
60-63		E	Завдання практики виконано на задовільному рівні. Тема кваліфікаційної роботи розкрита неповністю. На початковому рівні уміння користуватися джерелами інформації, аналізувати та узагальнювати дані. Дотримання базових вимог до оформлення тексту кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота може бути рекомендована до публічного захисту.
35-59	незадовільно	FX	Завдання практики виконані вибірково. Кваліфікаційна робота не може бути рекомендована до публічного захисту.
1-34	незадовільно	F	Завдання практики не виконано. Кваліфікаційна робота не може бути рекомендована до публічного захисту.